

---

dot. DKO-WNPP.051.12.2024.EL - odwołanie wraz z wnioskiem o udostępnienie informacji publicznej

---

Fundacja Wolność od Religii <fundacja.wor@gmail.com>
Do: kancelaria@men.gov.pl

18 listopada 2024 16:56

Lublin, 18 listopada 2024 r.

Szanowna Pani Anna Małgorzata Dakowicz-Nawrocka
Zastępca Dyrektora
Departamentu Kształcenia OgólnegoMinisterstwo Edukacji Narodowej
al. Jana Chrystiana Szucha 25
00-918 Warszawa
e-mail: kancelaria@men.gov.pl

Dot. DKO-WNPP.051.12.2024.EL

ODWOŁANIE WRAZ Z WNIOSEM O INFORMACJĘ

Szanowna Pani Dyrektor,

W dniu 7 listopada br. fundacja otrzymała z MEN odpowiedź na skargę złożoną wobec braku reakcji Lubelskiego Kuratora Oświaty w sprawie nieprawidłowości w Szkole Podstawowej nr 5 im. Króla Władysława Łokietka w Lublinie. Odpowiedź na nasze pismo zawiera m.in. interpretację rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 983) w sprawie wymuszanych przez szkoły negatywnych deklaracji dotyczących udziału w nieobowiązkowych lekcjach religii rzymskokatolickiej. Interpretacja zawarta w ww. piśmie jest w opinii fundacji niezgodna z Konstytucją RP oraz Ustawą z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 29, poz. 155) oraz jednocześnie niewątpliwie sprzeczna z dotychczasowymi interpretacjami zarówno MEN jak i RPO dla omawianej kwestii, choć prawo w tym zakresie się nie zmieniło (sic!).

Przyjmowana przez szkoły procedura nie może kolidować z art. 53 ust. 7 Konstytucji RP, który wskazuje, że *Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawniania swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania* oraz art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 29, poz. 155) przez naruszający prawo do milczenia wymóg negatywnego oświadczenia woli.

Stanowisko Ministra Edukacji opublikowane na portalu ministerstwa w dniu 20 września 2016 r. brzmi: *Oświadczenia w sprawie udziału ucznia w zajęciach z religii i/lub etyki, istotne dla organizacji pracy szkoły, są dokumentami zawierającymi dane osobowe. Zatem informacje w nich zawarte mogą być przetwarzane zgodnie z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych. Religia (określonego wyznania) i etyka są*

zajęciami, w których uczeń uczestniczy na zasadzie dobrowolnego wyboru. Podstawą udziału ucznia w zajęciach z religii, z etyki lub w zajęciach z obu przedmiotów jest życzenie wyrażone w formie pisemnego oświadczenia złożonego przez rodziców (opiekunów prawnych) lub pełnoletniego ucznia. Szkoła nie może domagać się od rodziców lub pełnoletniego ucznia oświadczenia o nieuczęszczaniu na lekcje religii lub etyki. Należy jednak poinformować szkołę, także w formie pisemnego oświadczenia o ewentualnym wycofaniu wcześniej złożonego oświadczenia deklarującego udział ucznia w zajęciach z religii i/lub etyki.

Ponadto Rzecznik Praw Obywatelskich w swojej korespondencji z ministerstwem z 2018 r. uznaje za wartą upowszechnienia dobrą praktykę, jaką jest rozdawanie rodzicom i uczniom formularzy, w których mogliby zaznaczyć, że życzą sobie zorganizowania lekcji religii lub etyki. W formularzach powinna być informacja, że możliwe jest uczęszczanie jednocześnie na lekcje różnych religii i etyki. Dyrektorzy szkół i Kuratorzy Oświaty winni upowszechniać wiedzę, że uczniowie nie są zmuszeni wybierać między tymi lekcjami.

Jest głęboko niepokojące i niezrozumiałe, jak mogło dojść do tego, iż pomimo treści art. 53 ust. 7 Konstytucji RP, treści Ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz funkcjonujących od wielu lat oczywistych w kontekście Konstytucji RP oraz ustawodawstwa RP interpretacji, których przykłady podajemy powyżej, powstała Pani ocena, iż wymuszenie przez szkołę oświadczenia rodzica, że nie zapisuję dziecka na lekcje religii nie jest niezgodne z prawem ("Dołączony do skargi wzór oświadczenia dotyczącego wyrażenia lub niewyrażenia przez rodziców (prawnych opiekunów) zgody na udział dziecka w zajęciach religii lub etyki – w ocenie MEN – nie jest niezgodny z przepisami prawa"). W odpowiedzi na naszą skargę czytamy: „Szkoła bowiem mając obowiązek organizacji lekcji religii i etyki musi poznać decyzję rodziców w tym zakresie.” Takie uzasadnienie budzi zastrzeżenia natury logicznej. Szkoła może poznać decyzję rodziców przyjmując wyłącznie zgodne z prawem - dobrowolne i pozytywne deklaracje rodziców chcących zapisać dzieci na lekcje religii.

Podwójne zaprzeczenie („nie jest niezgodny”), nie jest narzędziem precyzyjnego języka i użyte w cytowanym zdaniu sugeruje, że mogło dojść do omyłki. Jednak wymowa całego pisma jest głęboko niepokojąca, zdaje się bowiem dążyć do całkowitego i bezwarunkowego uzasadnienia zaniechań lubelskiego kuratora oświaty za wszelką cenę, nawet z użyciem wątpliwych interpretacji obowiązującego prawa.

W opinii fundacji utrzymanie zaproponowanego w piśmie z 7 listopada sposobu interpretacji kwestii negatywnych oświadczeń w sprawie uczestnictwa w katechezie byłoby niezwykle niebezpieczne i oznaczałoby istotny regres dla praworządności poszanowania konstytucyjnych praw obywateli – rodziców oraz praw uczniów. Zakładając, że mogło dojść do nieporozumienia, prosimy o weryfikację opisanego wyżej problemu oraz jednoznaczną instrukcję dla szkół i Kuratoriów Oświaty precyzującą, że szkoły nie mogą żądać od rodziców negatywnych deklaracji o braku chęci uczęszczania na lekcje religii rzymskokatolickiej.

Ponadto chcemy podkreślić, że jesteśmy głęboko zaniepokojeni wydzwiękiem Pani odpowiedzi na temat przebiegu kontroli w SP nr. 5 w Lublinie. Sam Kurator Lubelski w wypowiedziach medialnych przyznawał post factum, że kontrola przebiegająca w warunkach wakacyjnych przebiegła być może zbyt łagodnie. Twierdzenie, iż całkowity brak zaleceń wobec szeregu nieprawidłowości w działaniach szkoły jest prawidłową reakcją, stanowi w opinii fundacji w istocie wystąpienie przeciwko rodzicom z tej szkoły, którzy zgłaszali te nieprawidłowości, ponadto może wywołać w grupie obywateli, rodziców poczucie, że nie mogą liczyć na instytucje państwa polskiego i w rezultacie zagraża fundamentom praworządności.

W odpowiedzi na naszą skargę przyznajecie Państwo, że w Rzeczypospolitej Polskiej obowiązuje zasada, iż akty prawne niższego rzędu mają być zgodne z aktami prawnymi wyższego rzędu. Jak w tym

kontekście rozumieć powoływanie się na treści statutu szkolnego, programu wychowawczo profilaktycznego, a nawet przywoływanie „szkolnej tradycji” jako argumentów uzasadniających (w domyśle bezwarunkowo) działania szkoły? Czy zdaniem Ministerstwa Edukacji Narodowej tradycją szkolną można uzasadnić działania niezgodne z ustawami i Konstytucją RP?

Chcemy także zwrócić uwagę na jeszcze jedną kwestię przyjmowaną bezkrytycznie w pierwszej kolejności przez wizytatorów lubelskiego kuratorium, a dalej w podpisanej przez Panią odpowiedzi na skargę fundacji. Fundacja jest zdecydowanym zwolennikiem demokratycznego wpływu rodziców na pracę szkoły, chcemy jednak podkreślić, że organy kontrolne powinny być świadome faktu, że gremia takie jak Rada Rodziców bywają podporządkowane dyrektorom szkół i w sytuacji, gdy głos Rady Rodziców jest instrumentalnie traktowany do obrony dyrekcji szkoły taki głos powinien zostać zweryfikowany. Wizytatorzy lubelskiego kuratorium przyjęli od nas skargę, w której powołujemy się na skierowaną do nas informację o nieprawidłowościach i prośbę o wsparcie rodziców z SP nr 5 w Lublinie. W wyniku kontroli władze szkoły przedstawiły opinię powtórzoną później w protokole pokontrolnym przez wizytatorkę, a następnie powtórzone w podpisanej przez Panią Dyrektor odpowiedzi na naszą skargę, w brzmieniu: *” W dniu 19 czerwca 2024 r. do dyrektora szkoły wpłynęło pismo rady rodziców informujące, że Fundacja Wolność od Religii nie występuje w imieniu rodziców. Nikt z Prezydium Rady Rodziców nie otrzymał sygnału o dyskryminacji religijnej i łamaniu praw mniejszości światopoglądowych przez władze szkoły publicznej. Rodzice nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń co do praktykowanych w szkole metod komunikacji/informacji dotyczących m. in. pozyskiwania zgód rodziców na udział dzieci w wydarzeniach szkolnych, w tym religijnych, czy też działaniach opiekuńczych w stosunku do dzieci, dla których zadeklarowano brak chęci udziału w przedmiotowych wydarzeniach. Ponadto nikt z nauczycieli nie wyraził sprzeciwu i nie odmówił uczestniczenia w mszy ze swoimi uczniami.”*

Fakt, że skargi wpłynęły do instytucji innej niż RR nie znaczy, że ich nie ma, ani że są bezzasadne. Rzekomy brak skarg nie może być argumentem w sporze z władzami instytucji publicznej. Czy Ministerstwo Edukacji Narodowej stoi na stanowisku, że dyrekcja szkoły publicznej może postępować w sposób dowolny, w tym niezgodny z prawem tak długo, jak skargi nie wpłyną do Rady Rodziców szkoły? Twierdzimy w fundacji, iż w przedmiotowej sprawie występujemy na prośbę rodziców, RR twierdzi, że nie występujemy w imieniu rodziców. Dlaczego Lubelskie Kuratorium Oświaty pozwala na taką uzurpację, a MEN nie reaguje? Powyższe twierdzenia są nie do pogodzenia. Dlaczego Lubelskie Kuratorium oświaty nie zweryfikowało, jaka jest prawda? Dlaczego MEN zatwierdza takie pozbawione szacunku dla prawdy jako wartości oraz lekceważące fakty stanowisko Lubelskiego Kuratora Oświaty?

Jednocześnie na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, działając imieniem Fundacji Wolność od Religii z siedzibą w Lublinie, w ramach prowadzonej działalności, wnoszę o udostępnienie informacji publicznej poprzez udzielenie informacji:

- 1) Czy treść pisma nr DKO-WNPP.051.12.2024.EL została przygotowana w porozumieniu z Departamentem Prawnym MEN? Jeśli tak, prosimy o informację z kim z DP konsultowano treść ww. pisma.
- 2) Czy w przygotowaniu ww. pisma zaangażowane były osoby o wykształceniu prawniczym? Jeśli tak, to prosimy o informację z jakimi prawnikami konsultowana była treść pisma.
- 3) Czy w trakcie przygotowania ww. pisma powstały w MEN opinie prawne dotyczące sprawy? Jeśli tak, prosimy o udostępnienie treści opinii i ekspertyz w przedmiotowej sprawie.
- 4) Czy p. Anna Małgorzata Dakowicz-Nawrocka jest autorką oceny, iż przedkładany w SP nr. 5 w Lublinie formularz zapisów na lekcje religii wymuszający deklaracje negatywne (tj. oświadczenie, że

rodzic nie zapisuje dziecka na lekcje religii rzymskokatolickiej) „nie jest niezgodny z prawem”? Kto w MEN jest autorem takiej interpretacji formularza oraz praktyki zapisów na religię w SP nr. 5 w Lublinie?

5) Kto jest autorem uzasadnienia przyjmowania negatywnych deklaracji woli rodziców o treści „*Szkoła bowiem mając obowiązek organizacji lekcji religii i etyki musi poznać decyzję rodziców w tym zakresie.*”, negującej fakt, że szkoła może poznać decyzję rodziców wyłącznie przyjmując zgodne z prawem - dobrowolne i pozytywne deklaracje rodziców chcących zapisać dzieci na lekcje religii?

6) Czy treść ww. odpowiedzi na skargę Fundacji Wolność od Religii była konsultowana w MEN z innymi osobami, tj. osobami, które nie były autorami pisma. Prosimy o informację z kim była konsultowana treść przedmiotowej odpowiedzi.

7) Czy w trakcie opracowywania ww. odpowiedzi na skargę fundacji powstały opinie sprzeczne z jej ostateczną treścią bądź nie uwzględnione w treści? Prosimy o udostępnienie wszystkich ekspertyz i opinii powstałych w ramach pracy nad odpowiedzią na przedmiotową skargę fundacji.

Wskazuję również, iż zgodnie z art. 13 ust. 1 Ustawy Udostępnianie informacji publicznej na wniosek następuje bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku.

Stosownie do art. 14 ust. 1 ustawy, określam następujący sposób i formę udostępnienia żądanych informacji, tj. wysyłka na wskazany powyżej adres e-mail, jako załącznik do korespondencji elektronicznej.

Jednocześnie informujemy, że w odrębnym piśmie złożymy wniosek do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich o interwencję w tej sprawie ze szczególnym uwzględnieniem kwestii negatywnych oświadczeń woli. O sprawie poinformujemy również Posłanki i Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oraz dziennikarzy i opinię publiczną.

Z wyrazami szacunku

Dorota Wójcik
prezesa zarządu

Załączniki:

1) Wzór oświadczenia rodziców nadesłany przez dyrekcję SP nr 5 w Lublinie dnia 19 czerwca 2024 r.

--

Fundacja Wolność od Religii
Przeznacz 1,5% KRS 0000403073

Naszą misją jest ochrona praw osób bezwyznaniowych oraz obrona przed religią

www.wolnoscodreligii.pl
www.rownoscwskole.pl
www.etykawszkole.pl
www.decydujesz.org
www.niewierze.eu

 20241118171134.pdf
15K